

KONINKRIJK BELGIE

ROYAUME DE BELGIQUE

ADVIES 30.874/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

AVIS 30.874/1

DE LA SECTION DE LEGISLATION
DU CONSEIL D'ETAT

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 6 november 2000 door de Minister van Economie verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet "tot wijziging van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien, wat betreft de toestand van de octrooigemachtigden", heeft op 30 november 2000 het volgende advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Economie, le 6 novembre 2000, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi "modifiant la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'intervention, en ce qui concerne la situation de mandataires en brevets", a donné le 30 novembre 2000 l'avis suivant :

STREKKING VAN HET ONTWERP

Het om advies voorgelegde ontwerp van wet strekt ertoe de artikelen 55 en 60 van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien aan te passen, teneinde de erin vervatte regels inzake de vertegenwoordiging door een octrooigemachtigde in overeenstemming te brengen met de regels van het Europese gemeenschapsrecht inzake de vrijheid van dienstverlening.

De ontworpen wijzigingen komen er, in essentie, op neer dat de regels inzake de vertegenwoordiging voor de Dienst voor de industriële eigendom bij het Ministerie van Economische Zaken worden gelijkvormig gemaakt voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen die in een Lidstaat van de Europese Unie zijn gevestigd en dat alle onderdanen van een Lidstaat van de Europese Unie, die er zijn gedomicilieerd, voortaan in aanmerking kunnen komen voor een inschrijving in het register van erkende gemachtigden, bedoeld in artikel 59 van de voornoemde wet van 28 maart 1984.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Opschrift

Men passe de redactie van het opschrift aan als volgt :

.../...

"Wet tot wijziging, wat de octrooigemachtigden betreft, van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien".

Artikel 1

In de Nederlandse tekst van artikel 1 van het ontwerp schrijve men : "... een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet".

Artikel 2

1. Men redigere de inleidende zin van artikel 2 van het ontwerp als volgt :

"In artikel 55 van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien, gewijzigd bij de wet van 9 maart 1995, worden de volgende wijzigingen aangebracht :".

2. De wijzigingen die artikel 2 van het ontwerp beoogt aan te brengen in artikel 55 van de wet van 28 maart 1984, houden, onder meer, in dat in de laatstgenoemde bepaling wordt gerefereerd aan het begrip "Europese Unie". Aldus wordt een terminologie gebruikt die afwijkt van die welke al voorkomt in het huidige artikel 55 van de voornoemde wet en in nog andere bepalingen ervan, zoals in de artikelen 64 en 66, waarin telkens van de "Europese Gemeenschap(pen)" wordt melding gemaakt.

Het om advies voorgelegde ontwerp zou kunnen worden te baat genomen om - waar nodig -, door middel van een

.../...

aanpassing van de artikelen van de wet van 28 maart 1984 waarin nog van de "Europese Gemeenschap(pen)" wordt melding gemaakt, te komen tot een op dat punt meer eenvormige terminologie.

Dezelfde opmerking kan worden betrokken op de wijzigingen die artikel 3 van het ontwerp beoogt aan te brengen in artikel 60 van de wet van 28 maart 1984.

Artikel 3

1. De wijziging die artikel 3, § 2, van het ontwerp beoogt aan te brengen in artikel 60, § 3, van de wet van 28 maart 1984, bevat een tweevoudig onderscheid.

Enerzijds wordt, wat de Belgische advocaten betreft, een onderscheid gemaakt tussen zij die ingeschreven zijn op het tableau van de Orde der Advocaten en de advocaten-stagiairs : enkel de eerste categorie van advocaten kan optreden als octrooigemachtigde. Anderzijds vloeit uit de ontworpen wijziging van artikel 60, § 3, van de wet het onderscheid voort tussen Belgische advocaten en advocaten van andere Lidstaten van de Europese Unie, in de mate dat van deze laatste categorie van advocaten niet wordt vereist dat zij voldoen aan een voorwaarde die overeenstemt of evenwaardig is met die waarin de ontworpen bepaling onder artikel 3, § 2, van het ontwerp, voorziet ten aanzien van de Belgische advocaten, zijnde een inschrijving op het tableau van de Orde.

Vraag is vooreerst of er een afdoende en met het beoogde doel evenredige verantwoording bestaat voor het

.../...

uitsluiten van advocaten met slechts geringe ervaring, zoals de advocaten-stagiairs, van het recht op te treden als erkende gemachtigde bij de Dienst voor de industriële eigendom.

Zo zulk een verantwoording al zou kunnen worden verschaft, ziet de Raad van State, afdeling wetgeving, evenwel niet in op welke wijze vervolgens het uit het ontwerp voortvloeiende verschil in behandeling zou kunnen worden verantwoord tussen de Belgische advocaten, ten aanzien van wie het vereiste van een inschrijving op het tableau van de Orde wordt gesteld, en de advocaten van de andere Lidstaten van de Europese Unie, ten aanzien van wie geen gelijkaardig vereiste wordt gesteld.

Het maken van dergelijk verschil in behandeling tussen de betrokken categorieën van advocaten roept niet enkel vragen op in het licht van de grondwettelijke bepalingen inzake de gelijkheid en de niet-discriminatie, doch is des te delicateser omdat erdoor het recht van de rechtzoekenden wordt beperkt om vrij hun raadsman te kiezen (1).

2. Onverminderd de opmerking onder 1, dient te worden vastgesteld dat de Nederlandse en de Franse tekst van de zinsnede die in artikel 60, § 3, van de wet van 28 maart 1984 moet worden ingevoegd, niet met elkaar in overeenstemming zijn. Zo wordt in de Nederlandse tekst

(1) Zie in dat verband ook Arbitragehof, arrest nr. 55/98 van 20 mei 1998, R.W., 1998-99, 326-328, noot W. LAMBRECHTS.

geschreven "..., evenals elke advocaat of elke in een Lidstaat van de Europese Unie erkende octrooigemachtigde", waarmee in de Franse tekst zouden moeten overeenstemmen de woorden "..., ainsi que tout avocat et tout mandataire agréé dans un Etat membre de l'Union européenne", wat evenwel niet het geval is. De beide teksten zullen beter op elkaar moeten worden afgestemd.

3. Op het einde van de Nederlandse tekst van de in artikel 60, § 3, van de wet van 28 maart 1984 in te voegen zinsnede moet worden geschreven : "... of een internationale overeenkomst, kunnen in dezelfde".

PORTEE DU PROJET

Le projet de loi soumis pour avis vise à adapter les articles 55 et 60 de la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention, afin de mettre en concordance les règles relatives à la représentation par un mandataire en brevets, qui y sont contenues, avec les règles du droit communautaire européen en matière de libre prestation de services.

Les modifications en projet consistent essentiellement à uniformiser les règles relatives à la représentation devant l'Office de la propriété industrielle auprès du Ministère des Affaires économiques pour toutes les personnes physiques et morales, établies dans un Etat membre de l'Union européenne, et à prendre dorénavant en considération tous les ressortissants d'un Etat membre de l'Union européenne, qui y sont domiciliés, en vue d'une inscription au registre des mandataires agréés, visé à l'article 59 de la loi du 28 mars 1984, précitée.

EXAMEN DU TEXTE

Intitulé

On adaptera la rédaction de l'intitulé comme suit :

"Loi modifiant, en ce qui concerne les mandataires en brevets, la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention".

.../...

Article 1er

Dans le texte néerlandais de l'article 1er du projet, on écrira : "... een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet".

Article 2

1. On rédigera la phrase liminaire de l'article 2 du projet comme suit :

"A l'article 55 de la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention, modifié par la loi du 9 mars 1995, sont apportées les modifications suivantes :".

2. Les modifications que l'article 2 du projet entend apporter à l'article 55 de la loi du 28 mars 1984, consistent notamment à faire référence à la notion d' "Union européenne" dans la disposition précitée. Ce faisant, il est fait usage d'une terminologie qui s'écarte de celle qui figure déjà dans l'actuel article 55 de la loi précitée et dans d'autres dispositions de celle-ci, telles que les articles 64 et 66, où il est chaque fois fait mention de "Communauté(s) européenne(s)".

Le projet soumis pour avis pourrait être mis à profit pour - le cas échéant - arriver à une terminologie plus uniforme sur ce point, en adaptant les articles de la loi du 28 mars 1984, dans lesquels il est encore question de "Communauté(s) européenne(s)".

.../...

La même observation peut s'appliquer aux modifications que l'article 3 du projet vise à apporter à l'article 60 de la loi du 28 mars 1984.

Article 3

1. La modification que l'article 3, § 2, du projet, tend à apporter à l'article 60, § 3, de la loi du 28 mars 1984, comporte une double distinction.

D'une part, une distinction est faite, en ce qui concerne les avocats belges, entre ceux qui sont inscrits au tableau de l'Ordre des avocats et les avocats stagiaires : seule la première catégorie d'avocats peut agir en qualité de mandataire en brevets. D'autre part, il résulte une distinction de la modification en projet de l'article 60, § 3, de la loi, entre les avocats belges et les avocats d'autres Etats membres de l'Union européenne, dans la mesure où il n'est pas requis de cette dernière catégorie d'avocats qu'ils satisfassent à une condition correspondante ou équivalente à celle que prévoit la disposition en projet de l'article 3, § 2, du projet, à l'égard des avocats belges, à savoir une inscription au tableau de l'Ordre.

Il s'agit de savoir en premier lieu si l'exclusion des avocats ne possédant que peu d'expérience, tels que les avocats stagiaires, du droit d'intervenir en qualité de mandataire agréé auprès de l'Office de la propriété industrielle, se justifie d'une manière adéquate et proportionnée à l'objectif poursuivi.

.../...

Si une telle justification peut être fournie, le Conseil d'Etat, section de législation, n'aperçoit cependant pas de quelle manière la différence de traitement, découlant du projet, entre les avocats belges, auxquels est imposée la formalité d'une inscription au tableau de l'Ordre, et les avocats des autres Etats membres de l'Union européenne, qui ne sont soumis à aucune exigence similaire, pourrait ensuite être justifiée.

Une telle différence de traitement entre les catégories concernées d'avocats n'appelle pas seulement des questions au regard des dispositions constitutionnelles d'égalité et de non-discrimination, mais est d'autant plus délicate que le droit des justiciables de choisir librement leur conseil est ainsi restreint (1).

2. Sans préjudice de l'observation formulée au 1, il y a lieu de constater que les versions française et néerlandaise du membre de phrase à insérer dans l'article 60, § 3, de la loi du 28 mars 1984, ne concordent pas. Ainsi, le texte français mentionne "... , ainsi que tout avocat et tout mandataire agréé dans un Etat membre de l'Union européenne", termes qui devraient correspondre au néerlandais "... , evenals elke advocaat of elke in een Lidstaat van de Europese Unie erkende octrooigemachtigde", ce qui n'est toutefois pas le cas. Il y aurait lieu d'harmoniser les deux textes.

(1) Voir à cet égard également, Cour d'arbitrage, arrêt n° 55/98 du 20 mai 1998, R.W., 1998-99, 326-328, note W. LAMBRECHTS.

3. A la fin de la version néerlandaise du membre de phrase à insérer dans l'article 60, § 3, de la loi du 28 mars 1984, il y a lieu d'écrire : "... of een internationale overeenkomst, kunnen in dezelfde".

De kamer was samengesteld uit

de Heren M. VAN DAMME,
Messieurs

J. BAERT,
J. SMETS,

G. SCHRANS,
E. WYMEERSCH,

Mevrouw A. BECKERS,
Madame

La chambre était composée de

kamervoorzitter,
président de chambre,

staatsraden,
conseillers d'Etat,

assessoren van de
afdeling wetgeving,
assesseurs de la
section de législation,

griffier,
greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. M. VAN DAMME.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door de H. E. VANHERCK, referendaris.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. VAN DAMME.

Le rapport a été présenté par M. P. DEPUYDT, premier auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée par M. E. VANHERCK, référendaire.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

A. BECKERS

M. VAN DAMME